

Lärarhandledning

Den underjordiska järnvägen

Colson Whitehead

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

Gymnasiet, komvux
grundläggande och gymnasial
nivå, SFI

Antal lektioner:

2-10

Om handledningarna:

Till boken *Den underjordiska järnvägen* finns förutom denna handledning en [elevhandledning](#). Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också hela eller delar av elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras kort boken och författaren. Därefter ges förslag på hur *Den underjordiska järnvägen* kan introduceras, ett förslag på gemensam läsning och skrivuppgifter som kan användas efter läsning.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson, www.jennyedvardsson.se.

Förmågor

Svenska gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Kunskaper om centrala svenska och internationella skönlitterära verk och författarskap samt förmåga att sätta in dessa i ett sammanhang.
- ▶ Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.
- ▶ Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Svenska komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Svenska som andraspråk gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.
- ▶ Förmåga att använda ett rikt ordförråd på ett sätt som är relevant för sammanhanget.
- ▶ Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur i skilda former och från olika delar av världen.

Svenska som andraspråk komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Välja och använda språkliga strategier.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

SFI

- ▶ Att läsa och skriva svenska.
- ▶ Att tala, samtala, läsa, lyssna och förstå svenska i olika sammanhang.
- ▶ Att anpassa språket till olika mottagare och situationer.

Boken

Cora lever ett svårt liv som slav på en bomullsplantage i amerikanska södern. Caesar, som också är slav, föreslår att de ska rymma tillsammans. Cora säger motvilligt ja.

Hon flyr genom en underjordisk järnväg. Den onde slavjägaren Ridgeway är henne på spåren. Han vill krossa henne men också krossa järnvägen som gjort flykten möjlig.

I verkligheten var den underjordiska järnvägen ett nätverk som skyddade och hjälpte slavar. I boken har författaren låtit nätverket bli en riktig järnväg. Genom Coras resa mot frihet berättas både slaveriets och Amerikas historia.

Författaren

Colson Whitehead är född 1969 och bosatt i New York i USA. Han har skrivit flera böcker. *Den underjordiska järnvägen* är hans sjätte roman. Den belönades med både National Book Award 2016 och Pulitzerpriset 2017.

Inför läsningen

Sätt in boken i ett verkligt sammanhang. Inled med att presentera Underground Railroad (den underjordiska järnvägen), nätverket som i Amerika på 1800-talet hjälpte slavar fly från sydstaterna till nordstaterna och ibland vidare till Kanada. För att eleverna ska få en fördjupad förståelse kan du presentera en av de slavar som i verkligheten rymde. Ofta lyfts Harriet Tubman fram. Här nedan syns hon på bild.

Foto: Getty Images/Collection: Getty Images Plus

Information om Tubman kan du bland annat hitta här:

www.womenshistory.org/education-resources/biographies/harriet-tubman

www.biography.com/activist/harriet-tubman

www.britannica.com/biography/Harriet-Tubman

Du kan också låta eleverna undersöka ämnet själva. Vilka var slaverna som flydde och de människor som hjälpte dem?

1. Vad var The Underground Railroad?
2. Vem "åkte" med The Underground Railroad?
3. Från vilka platser "åkte" människor med järnvägen och till vilka platser ville de komma?
4. När i historien användes den underjordiska järnvägen? När slutade den att finnas till?
5. Varför tror du att den kallades just för "The Underground Railroad"?
6. Leta upp information om någon som antingen åkte med järnvägen (passagerare), var en "lokförfarare" eller en "stationsvärd".

Under läsningen

Läs boken tillsammans i klassen. Dela upp läsningen i etapper. Låt eleverna få skriva reflektionsloggar under sin läsning, låt sedan loggarna bli utgångspunkt för diskussioner i smågrupper. Ta även hjälp av följande diskussionsfrågor:

1. Vad tyckte du mest respektive minst om i boken?
2. Har du läst någon annan bok som påminner om denna? Vilken och på vilket sätt?
3. Vilken karaktär tycker du mest respektive minst om?
4. Var det något i boken som förvånade dig?
5. I boken finns många obehagliga episoder. Vad reagerade du starkast på under din läsning?
6. Författaren har valt att låta nätverket Underground railroad bli en riktig järnväg i boken. Vad tycker du om detta sätt att illustrera slaveriet i Amerika?
7. I boken får man följa flera olika karaktärer. Hur påverkar detta din upplevelse av boken?
8. Kan du tänka dig läsa fler böcker av denna författare?
9. Finns det frågor som väcktes under din läsning men som aldrig besvarades? Vilka?
10. Har din kunskap och förståelse om slaveriet i Amerika förändrats efter att ha läst *Den underjordiska järnvägen*? Om ja, på vilket eller vilka sätt?

Skriv om boken

Låt eleverna få skriva om boken genom att välja en av följande frågeställningar.

A. Berättarstruktur

Den underjordiska järnvägen är uppbyggd genom kapitel där läsaren får följa olika karaktärer. Hur påverkar det din läsning? Hur påverkas handlingens utveckling av att man får följa olika personer.

B. The underground railroad

Författaren låter nätverket *The underground railroad* bokstavligen ta form som en järnväg i sin roman. Varför tror du att han har valt att skildra nätverket på detta sätt? Vilken roll spelar järnvägen för romanen och dess handling?

C. Trädgården

I boken värderas Mabels lilla trädgård högt. Man skulle kunna se trädgården som en symbol för att det är viktigt att ha något eget, eller ha tillgång till ett land. Utveckla resonemanget och ge exempel från texten.

D. Lokförare och stationsvärdar

Varför arbetade vissa människor som lokförare och stationsvärdar i *Den underjordiska järnvägen* trots att det var farligt? Ska man se dem som hjältar? Hur tänker du?